

УДК 796.01

СПОРТОСОФІЯ: ПРОФЕСІЙНА ДОТЕПНІСТЬ ЧИ СОЦІАЛЬНА ПОТРЕБА?

Михайло ІБРАГІМОВ

Національний університет фізичного виховання і спорту України

Анотація. Здійснено схематичний обрис спортософії як теоретичної основи формування фізкультурно-спортивного світогляду з точки зору його соціальної потреби і професійної майстерності вчених, що розробляють і пропагують методики залучення різних категорій населення до занять фізичною культурою. У такому контексті йдеться про дві суттєві риси сучасного спорту: *інсценування*, що дозволяє розглядати спортивне тіло в антропологічному вимірі, а також *декоративність* спорту в системі соціальних відносин як видовищного виду діяльності, що супроводжує життєвий процес та є ілюстрацією наявних у суспільстві взаємин.

Ключові слова: спортософія, фізкультурно-спортивний світогляд, спортивне тіло, інсценування, декоративність, змагальність, гра.

Постановка проблеми. Уперше в історії людства на рубежі ХХ – ХХІ віків спорт стає одним із основних конструктів культурно-цивілізаційного процесу і поступово входить в інструментальне поле філософських дискурсів. Відповідно словосполучення “спортософія” у комунікативному відношенні виглядає об’єктивно зумовленим практикою неологізмом, котрий символізує культурно-історичну цінність спорту як еталонного виду фізичної культури.

Тривалий час спорт почасти не був визнаний філософами як соціокультурний феномен, а грецькі Олімпійські ігри при всій їх історичній значущості у вирішенні проблеми становлення еллінської державності не вшановувалися древніми мислителями. О.В. Киласов, який досліджує історію олімпізму, зазначає, що багато його сучасників Ігри Древньої Греції не вважають благородними, такими що слугували б високим ідеалам епохи. Арістотель, наприклад, закликав “вгамувати надто роздутий і нездоровий культ атлетизму”, а драматург Еврипід (V в. до н.е.) зазначав, що “із усіх численних гнійників у всій Елладі немає більш злогового аніж рід атлетів” [12].

Філософи Сократ, Сенека, Платон, Піфагор своєю увагою оточували гімнастів, котрі не мали публічних виступів, удосконалювали фізичні тілесні вправи і дотримувалися скромного образу життя. Деякі філософи критикували однобічність фізичного виховання, яке, на їх думку, завдавало шкоди інтелектуальному розвитку. Лікарі застерігали молодих людей від атлетизму, говорячи, що “надмірні фізичні зусилля можуть стати причиною виснаження і раннього ослаблення організму”. Філософ Ксенофан ганьбив звичай приносити олімпіонікам непомірні почесті, адже “від досягнень бігунів чи тих, хто метає списи в Олімпії, не поповнюються житниці, не багатіють міста”. Та й взагалі, на його думку, не потрібно “возвеличувати силу й спритність вище аніж думку філософа” [6].

Ще більший анафемі спорт був підданий християнством, де всяке звернення до тіла, тілесності вважалося гріховним, адже воно трактувалося як темниця для душі, хтивим, що штовхає людину у вир пристрастей і заважає з’єднанню з Абсолютом. Пихатість і величність атлетів, масові дійства й захоплення глядачів викликали злобливу реакцію у священнослужителів у ставленні до спорту. Сучасні християнські теологи намагаються пояснити заборону Олімпійських ігор своєю гуманістичністю, оскільки в їх римському зразку, вже буйним цвітом у середовищі атлетів проросли зрада, розбещеність, потворність людської істоти. Із занепадом грецької культури “игры все более походили на римские spectaculis – “зрелища” или, как сказали бы сейчас, на спортивное шоу. Атлеты жульничали” [14]. Порівнюючи Олімпійські ігри і популярність сучасного спорту, ієрархи церкви підкреслюють, що “спорт первых веков христианства и спорт современный – вещи все-таки разные” [там само].

Український філософ В.А.Косяк розглядає сучасний спорт у його широкій інтерпретації, котрий спрямований на розвиток, самовдосконалення та самоствердження особи, на мобі

лізацію її тілесних, психічних та інших можливостей [11]. Як підтвердження цього він наводить думки інших авторів – М.Я.Сарафа та Г.Д.Горбунова, котрі також допускають “розуміння спорту в сучасному суспільстві (достатньо позбавленого поклоніння християнським символам), як аналогу, або ж замітника релігії” [15]. “Спорт створив новий культ із своїми кумирами і служителями; він створив нові ритуали і обряди, нові масові дійства. Тут, на острові особливого життя, свої храми, гімни, символи, пости, одяг, відмова від багатьох світських задовольень. Моляться тут на спортивний результат – на Успіх” [7].

Упродовж попередніх століть запеклі вороги філософія і теологія разом, хоча із різних позицій, критично-негативістськи ставилися до спорту, бо він – це точка перетинання їх цікавості до людини. Зміна історичного часу примусила їх докорінно переглянути філософсько-релігійну культурологічну іпостась спорту як еталонного виду фізичної культури.

Спорт, який акцентує увагу на людській тілесності, привертає увагу до необхідності її постійного фізичного виховання, чим прокладає дорогу до усвідомленого розуміння сенсу життя. Президент Папського інституту середньовічних досліджень у Торонто А.С. Пежі заявив: “Ми живемо не у освяченому суспільстві, а у світі не тільки розчленованому, але і обличеному інтелектуальної єдності: теолог тлумачить про спасіння, філософ розмірковує про реальність у його граничних екзистенційних поняттях, а вчені ведуть розмови про природу” [4].

Інтеграція знання та розмаїття підходів до вивчення феномену людини примушують розглядати спорт і фізичне виховання вже не у вигляді екзальтованої субкультури, а як цілісну сферу суспільної життєдіяльності, в якій поєднуються теоретичні та емпіричні, наукові та звичасві навички і вміння, вірування та прогнозування, містика та дійсність, культура та дикунство. У такому сенсі можна говорити про формування спортософії як особливої світоглядної концепції сучасної людини, життєдіяльності якої загрожує “віртуальна психологія”, що формується під впливом комп’ютерних інформаційних технологій.

Звичайно, ніхто не зупинить науково-технологічний прогрес, який розвивається в геометричній прогресії, але розум людині наданий не для того, щоб вона лише насичувалась інформацією про навколишній світ і чманіла від її “передозування” (Ж. Бодріяр), а для того, щоб вона керувалася нею у своїх діях. Знання і розуміння – різні речі. Конфуцій вважав, що володіння знаннями без розмірковування над їх смислом – шкідливі, адже вони становлять основу свідомості, у якій формується мотив до практичної діяльності. Філософія і релігія, як альфа і омега в розумінні світу, є основою світогляду людини, у цьому випадку – фізкультурно-спортивного.

Основним його завданням є усвідомлення необхідності здорового способу життя і дбайливого, відповідального ставлення людини до своєї тілесності. “Людина може довго залишатися здоровою, якщо її поведінкою буде керувати не середовище, а розум, котрий повинен створити стимули підтримання необхідного рівня активності, що компенсує вікове погіршення функціональних характеристик його клітин та органів”, – писав відомий український кардіолог М.М. Амосов [1].

Таким чином, постає питання про доцільність спортософії, адже питаннями здоров’я людини займаються безліч наук, у тому числі й фізкультурно-спортивна галузь знань, котра постійно наголошує, що вона є складовою загальної культури. Філософія, за словами К. Маркса, є квінтесенцією духовної культури, а тому й сучасний спорт можна б за аналогії визначити квінтесенцією тілесної культури. Їх поєднання створює теоретичну базу для спортософії.

Зв’язок з науковими програмами, планами, темами. Роботу виконано в межах планової теми НДР № 1.2.7.5п. кафедри соціально-гуманітарних дисциплін НУФВСУ «Сучасна соціально-філософська парадигма фізичного виховання і спорту» (державний реєстраційний номер 0108U000908).

Аналіз останніх досліджень і публікацій показує певні зрушення у вітчизняній літературі у плані зближення філософських міркувань і фізкультурно-спортивних наукових практик.

Київські вчені НУФВСУ постійно ініціюють проведення наукових заходів для вирішення філософсько-гуманітарних проблем фізичної культури і спорту. Так, на XIV Міжнародному конгресі «Олімпійський спорт та спорт для всіх» (2010) працювало дві гуманітарні секції з

потужним представництвом учених із країн СНД, Європи, Китаю, Канади. Кафедра філософії, історії та соціології (Ю.О. Тимошенко) провела 2009 року наукову конференцію «Парадигма здорового способу життя: духовні та фізичні компоненти». Завдяки різнобічним заходам при підтримці ректора університету професора В.М. Платонова та керівників спеціалізованих кафедр серед молодих вчених, аспірантів та здобувачів відділ докторантури та аспірантури (В.О. Кашуба, О.В. Андрєєва, Л.В. Денисова) четвертий рік поспіль проводять «Круглий стіл», (а з 2012 року вже у форматі конференції) на тему «Філософія здоров'я. Проблеми здоров'я здорових людей». Професор кафедри теорії і методики фізичного виховання О.В. Андрєєва пише: «Останнім часом за ініціативи професора М.М. Ібрагімова з 2007 р. концептуально розробляється і висвітлюється в серії статей у журналі “Теорія і методика фізичного виховання і спорту” та в інших філософських, педагогічних та психологічних періодичних виданнях світоглядний напрямок “філософії спорту”, який, на відміну від московської та санкт-петербурзької шкіл, має свої особливості в екзистенційно-феноменологічному трактуванні спорту” [2]. Для обговорення актуальних проблем журнал “Практична філософія” (Центр практичної філософії, Київ) відкриває спеціальну рубрику “Філософія спорту, здоров'я та культури фізичного виховання” і запрошує до участі у відповідних публікаціях філософів і фахівців фізичної культури та спорту.

Показовим для нашого часу є те, що тренери і викладачі І.Й. Малинський, М.А. Колос (Ірпінь) у вирішенні проблем формування особистості студента звертаються до соціально-філософської парадигми [13], а тренер із кікбоксингу та контактного карате харків'янин Д.А. Булгаков [3] називає свою статтю «Філософія і спорт». Керівник спортивного клубу О.Д. Качуровський у співавторстві з філософом М.М. Візитєєм намагається прослідкувати еволюцію світоглядних засад у фізкультурно-спортивній науці [5].

2008 року С.В. Могільова (Харків) вперше в Україні захистила кандидатську дисертацію на тему “Сучасний спорт в екзистенціальному та соціально-комунікативному вимірах”, а 2012 року викладач С.М. Бацунов (Запоріжжя) підготував дисертацію на тему “Спорт як соціокультурний феномен” та М.М. Саїнчук (Київ) провів дисертаційне дослідження у філософсько-аксіологічному аспекті на тему “Формування ціннісних орієнтацій в сфері фізичної культури і спорту учнів старших класів у процесі фізичного виховання”.

Формуванню сучасної спортософії сприяла дискусія, яка була проведена ЛДІФК 2003 року за участю церковних ієрархів, учених і громадських діячів та оприлюднена у виданні УГКЦ “Українська молодь – Христові” [18]. У такому ж контексті для залучення громадян до занять фізичною культурою схвальним можна вважати використання церкви, адже вона користується авторитетом поміж інших соціальних інститутів майже 70% населення.

Отже, в українській вітчизняній літературі вже накопичений певний теоретичний досвід спортософії.

Мета дослідження: показати практичну та теоретичну доцільність розвитку спортософії як спеціальної галузі знань, що поєднує фізкультурно-спортивні та філософські знання і формує фізкультурно-спортивний світогляд у його спрямованості на збереження і відтворення живої, здорової людської тілесності та виступає мотивацією різних категорій населення до систематичних занять фізичними вправами.

Результати дослідження та їх обговорення. Сучасна філософська думка в період кризового розвитку людства, що характерно для переломних епох, дедалі більше занурюється у глибинні підвалини життя. З часів Аристотеля, котрий поділив філософію на “теоретичну” і “практичну”, вона ніколи не оминає своїм поглядом найбільш складні життєві ситуації і шукає виходу з неї. Не дарма Г. Гегель уособлював її із совою богині мудрості Мінерву, котра вилітала із п'явки, щоб сповістити людям прийдешній день у вигляді нових ідей, а Г. Гейне називав їх новими очима епохи. Спортософія – це поєднання нагальних проблем спорту, фізичної культури і фізичного виховання із станом всієї духовної практики наявного суспільства, “квінтесенцією” котрої є філософія. Сьогодні жваво говорять про “освітософію”, “технософію”, “біософію”, “валеософію”, “екософію” тощо, де у філософському контексті обговорюють жагучі проблеми буття. Які ж соціальні потреби примушують ставити питання про доцільність поєднання в теперішніх умовах далеких між собою спорту і філософії?

Без зайвого розвою міркувань наголосимо на деяких із них. *По-перше* – бурхливий розвиток фізкультурно-спортивної галузі знань, котрі виокремились із загального наукознавства і педагогічного процесу в самостійний напрямок, вимагає визначення своїх *парадигмальних основ* наукових досліджень і практичного їх застосування, що зумовлює необхідність філософсько-методологічного обґрунтування специфічного інструментарію, тобто методик, прийомів і принципів, характерних для вивчення цієї сфери буття. Названі наукові засоби пізнання формуються поступово, завдяки накопиченню різнобічного дослідницького матеріалу, який систематизується в теорію. Іншими словами: галузь знань, котра не доходить до філософських узагальнень, не може претендувати на статус наукового знання.

З цього приводу В.О.Сутула, Т.С.Бондар пишуть, що назріла “нагальна необхідність вирішення всього спектра оздоровчих, освітніх та виховних завдань у сфері фізичного виховання підростаючого покоління, що потребує переосмислення базових принципів організації існуючої системи фізичного виховання” [17].

По-друге – процес переосмислення наукових і практичних здобутків у фізкультурно-спортивній галузі знань вимагають сучасного концептуального визначення *основного вістря* їх досліджень, навколо якого зосереджувались би інші прикладні види фізичної культури і спорту, що дозволило б привести в певний ряд наявний понятійно-категоріальний апарат, удосконалити структуру пізнавальних пошуків, чіткіше визначити завдання і засоби їх досягнення, у час епохальних змін у суспільному виробництві і психосоматичної адаптації людини до нього переглянути соціальні функції спорту і фізичної культури в цілому.

По-третє – ураховуючи те, що людина завжди знаходиться в стані незавершеності, але при цьому зберігає основні свої антропологічні параметри, спільним для фізкультурно-спортивної науки і філософії є розкриття сутнісних рис людини, які в кожній конкретно-історичній час модифікуються і наповнюються новим змістом. На основі досягнень фізкультурно-спортивної науки, безпосереднім предметом дослідження якої є тілесність людини, створюється можливість для філософським розвідкам обґрунтування способів її входження у світ і визначення у ньому як творчої і самотутньої істоти.

Звичайно, у межах статті неможливо авторові чи їх групі повноцінно висвітлити поставлені проблеми, але вони поміж іншим складають стратегічну, довгострокову програму розвитку спортософії. У цьому випадку підкреслимо ті дві обставини, які наразі найбільш виразно виокремили соціально-сутнісні риси спорту і фізичної культури та дозволяють розглядати їх у філософському континуумі.

Такими сутнісними рисами філософи називають *інсценуванням* у спорті сутнісних рис людини, що дозволяє розглядати спортивне тіло в антропологічному вимірі, а також *декоративність* спорту в системі соціальних відносин як видовищного виду діяльності, що супроводжує життєвий процес та є ілюстрацією наявних у суспільстві взаємин – змагання і гри.

Що стосується *інсценування*, то спортсмена слід розглядати як творчу особу, що у своїх виступах на змаганнях у формах фізичної культури трансцендентує в наявне буття приховані потенційні фізичні можливості власного тілесного організму.

Антропологія спорту і фізичного виховання – це філософсько-теоретичне вчення про відображення в спортивній реальності специфічних рис людини: гри, змагальності й видовищності в боротьбі за своє існування, самовиявлення й самоствердження. Завдяки цьому, спорт стає соціально-культурним феноменом, а «спортивне тіло» – *еталонним видом фізичної культури*. У всіх наукових дослідженнях із фізичного виховання і спорту наголошується на тому, що вони мають сприяти всебічному й гармонійному розвитку особи, завданням ж антропології спорту є розкриття процесу «переходу» медико-біологічного, фізико-механічного, психосоматичного *стану організму спортсмена* в ряд культивування певних художній образів тілесності. *Спортивне тіло – це перетворення психосоматичного стану організму спортсмена в культурологічний образ, відповідний історично-цивілізаційному рівню розвитку суспільства*.

Щодо “художнього образу” як мистецького поняття, то стосовно спорту воно підкреслює його творчий характер, що дає привід порівнювати спортивне й театральне дійство, а по-стать спортсмена розглядати як соціального актора.

Відносно “декоративної” ролі спорту у соціальній дійсності, то слід зазначити, що в спорті відлунюється весь апофеоз життєвої практики, відтворюються граничне напруження тілесності, що презентує певний художній образ. При цьому перевтілюються не лише спортсмени, а й їх вболівальники, котрі разом називають “колективним тілом” (Х.У. Гумбрехт). На відміну від театрального актора чи літературного, архітектурного, іншого мистецького образу, смисл спортивної гри полягає в *довільній і непередбачуваний* інтерпретації фізично-тілесного образу, незалежно від професіонального чи любительського його спрямування. З цього приводу Є. Князева посилено акцентує те, що тіло самодостатнє, а феноменологія духу пов’язана з феноменологією тіла. «Світ, як він переживається мною тут і зараз, – це мій досвід у просторо-часовій визначеності, в його ситуативності, його тілесності», що абсолютно точно фіксується у виступах спортсмена на змаганнях. Саме спорт демонструє те, що «тілесний досвід виходить за безпосередні межі людського тіла в оточуючий світ» [10].

У спортивній грі подвоюється тілесний світ людини як природної істоти, що має «вписуватись» в органічну гармонію світу, який грає всіма фарбами природних сил стихій. Тілесність спортсмена і є однією з таких стихій, сила і краса котрого стверджує силу і красу людського духу. Спортсмени кидають виклик богам, ставлячи себе на рівень «гравців з вогнем», а тому переможців піднімають на п’єдестал і увінчують земними вінцями слави (в олімпійському спорті), а держави надають їм матеріальні винагороди. Спортивна гра є однією із видів соціально-сюжетної, ситуаційної гри, специфікою якої є демонстративна показовість, подійність сконцентрованої на феноменологічній палітрі людського тіла.

Спортивна гра вирізняється від іншого калейдоскопу ігрових форм культурно-цивілізаційного процесу його **змагальністю**. Спортивне змагання, його організація, інфраструктура – це дзеркало будь-якого «мікро-» чи «макро-» соціального середовища, показник техніко-економічних можливостей району, регіону чи країни в цілому, за імідж якого бореться спільнота.

Спортивне змагання є одним із видів соціальної діяльності, в якій постійно відбувається боротьба за самоствердження, самовияв людської індивідуальності, егоїстичний (розумний чи нерозумний) потяг до володарювання (Ф.Ніцше) в ландшафті соціально-історичних подій. Тому, обов’язковим елементом, який об’єднує всі намагання у спортивному змаганні є **«воля до перемоги»**. Специфічною особливістю спортивного змагання, яке відрізняє від усіх інших у творчому потоці здійснення життя людини, є різного рівня показовість, демонстративність, «ритуальна обрядовість», що спрямовується на порівняння індивідуальних тілесностей.

Індивідуалізація спортивної підготовки передбачає також *цілісне* бачення тіла спортсмена, тобто «спортивного тіла», в цілепокладанні котрого є орієнтація на екстремальну ситуацію у виступах на змаганні. Екстремальна ситуація становить собою максимальне відхилення від повсякденного, розміреного або контрастного існування людини і вимагає надзвичайного напруження фізичних і психічних сил спортсмена. Під час виступу у змаганні «спортивне тіло» набуває нові якості. Під пильним наглядом організаторів, суддів і по-різному налаштованих вболівальників (прихильних і негативних) воно деякий час знаходиться в стані самозабуття: спортсмен нібито «відключає» рефлексії свідомості і на мить не контролює, не фіксує свої дії. У цей час «спортивне тіло» – екзистенціальне, бо не може розглядатися лише в розрізі медико-біологічного чи будь-якого іншого природничого аспекту. «Спортивне тіло» випробовує на собі болісну насолоду *екстазу*, цілеспрямованого до перемоги стану *експресії*, а під впливом суперників стає *експансивним*. У виступах спортсменів наглядно фіксується **творча** демонічна сила їх тіла і цим виявляється, за словами Ж.-П.Сартра, його **свобода**.

Тут доречно ще раз звернути увагу на деякі термінологічні нюанси. Говорячи про “спортофію”, розуміємо її як більш широке поняття, аніж “філософія спорту”, де спорт розглядається в континуумі філософських традицій мислення, (що перед цим було здійснено), чи “спортивної філософії”, де філософія розглядається в контексті фізкультурно-спортивних практик, пролонгуючи корпоративний спортивний інтерес в суспільному цілепокладанні. Термін “філософія спортивної науки”, котрий часто вживають московські колеги (В. Столяров, О. Передельський), на мою думку, не вдалий, оскільки розглядає філософію однією із наук [16], у той час як екзистенціалізм вважає, що вона ніколи не була, не є і не може бути наукою.

Вона є сентенцією для душі і в такому сенсі “кожна людина шукає собі свою філософію”. У такому розумінні поняття “спортософія” в широкому спектрі життєзначущих світоглядних переживань людиною навколишнього світу, що важливо у виробленні певної мотивації людей до занять фізичною культурою і спорту.

Отже, спортософія містить теоретичний і повсякденний досвід, наукові знання й емпіричні навички, міфологічні уявлення й релігійні вірування, тобто спорт розглядається у світоглядному, дискурсивному (дискурс від лат. *discursus* – міркування, роздуми) просторі поєднання науки, філософії та релігії

Не вдаючись до подробиць, наразі сучасна філософія і релігія, як уже зазначалось, поновому оцінюють фізичну культуру і спорт у життєдіяльності людини, що створює можливість розвивати в системі “спортософії” екзистенціали спорту [9]. Розум, воля й почуття становлять основні його елементи, а тому й поєднують у собі *кінестезу* як основного принципу рухової активності Всесвіту та сучасну *аскезу* як основного принципу самовиховання у протистоянні всездозволеності [8]. У цілому вони є підґрунтям для розвитку фізкультурно-спортивного світогляду у виробленні життєвої позиції особи.

Отже, спортософія має практичну спрямованість як засіб розвитку свідомості людей у його мотивації до фізкультурно-спортивної діяльності, а тому вимагає, з одного боку, професійної дотепності, тобто переконливості у ефективності фізкультурно-спортивних методик в оздоровчих технологіях, що пропонується вченими для різних категорій населення. Наразі дотепність асимілюється з професійною майстерністю, якою оздоблюються все те, що створюється людьми і для людей. Спортсмен не існує як засіб для “подієвого” спорту або як товар для спортивного бізнесу, а навпаки: спорт існує як можливість творчого розгортання тілесних здібностей талановитої особи спортсмена. Соціальна потреба спорту полягає в тому, що він відволікає пересічну людину від абсурду повсякденності, роз’ятрує або вгамовує пристрасті, а тому спортософія має розкривати привабливість, корисність і культурологічну цінність в адаптуванні сучасної людини до перипетій цивілізації. Філософія не може стояти осторонь тієї кризи, яка спіткала фізичне виховання, оскільки воно гартує волю людини в подоланні життєвих перешкод. Фізичне виховання – це конкретизація морального виховання.

Висновки:

1. Спортософія, з одного боку, становить соціальну потребу у формуванні суспільного ідеалу здоров’я як основи фізкультурно-спортивного світогляду, що стимулює різні категорії населення до занять фізичною культурою, а з другого – вимагає професійної дотепності в повсякденній винахідливості привабливих форм і методів її пропаганди. Будь-яка дотепність, як і у фізкультурно-спортивному середовищі, передбачає саркастичну вразливу в’їдливість, чого поміж іншим удосталь вистачає у філософії.

2. Спортософія належить до сучасної антропологічної культури, оскільки “спортивне тіло” інсценує потенційні психосоматичні якості людського організму й демонструє соціально-культурологічну сутність людини, що виявляється в повсякденній грайливій змагальності егоїстичних інтересів індивідуумів.

3. У розвитку спортософії можуть об’єднуватися філософія і релігія, міфологія і наука, традиції й новації, що відтворює спонтанно-ситуативну реакцію людини на перебіг подій. А тому в категоріально-понятійній системі спортософії належне місце займає феноменологічна “кінестеза” й релігійно-філософська “аскеза”.

У подальших дослідженнях необхідно зосередити увагу на визначення сутнісних рис фізкультурно-спортивного світогляду, закономірностей його формування в суперечливих умовах сьогодення й розкритті змісту екзистенціалів спорту.

Список літератури

1. Амосов Н. М. Природа человека / Н. М. Амосов. – К. : Наукова думка, 1983. – 222 с.
2. Андрєєва О. Формування кийвської школи “філософії спорту” як теоретико-світоглядної основи фізкультурно-спортивної науки / Олена Андрєєва // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2012. – № 3. – С. 110-116.

3. Булгаков Д. А. Философия и спорт: общий методологический подход к индивидуализации подготовки атлетов-единоборцев (классический бокс, кикбоксинг, контактное карате) / Д. А. Булгаков // Физическое воспитание студентов творческих специальностей: ст. наук. тр. / под. ред. С. С. Ермакова. – Х., 2007. – № 1. – С. 9–16.
4. Быховский Б. Е. Эрозия “вековечной” философии (критика неотомизма) / Б. Е. Быховский. – М. : Мысль, 1973. – 183 с.
5. Визитей Н. Н. Спорт высших достижений и его социально-культурная миссия в новых условиях развития общества / Н. Н. Визитей, Д. О. Качуровский // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2009. – № 12. – С. 27-31.
6. Винничук Л. Люди, нравы и обычаи Древней Греции и Рима / Л. Винничук; пер. с польск. В. К. Ронина. – М. : Высш. шк., 1998. – 496 с.
7. Горбунов Г. Д. Роль спорта в акмеологической профилактике / Г. Д. Горбунов // Теория и практика физической культуры. – 1996. – № 12. – С. 16.
8. Ібрагімов М. Аскеза у спорті та фізичному вихованні як теософська проблема самозбереження людини / М. Ібрагімов. // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. Волинськ. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2012. – № 2(18). – С. 14-18.
9. Ібрагімов М. М. Разум, воля и чувства – мировоззренческие экзистенциалы в физкультурно-спортивной деятельности. / М.М.Ібрагімов // Актуальні проблеми фізичної культури і спорту. – 2012. – № 24 (2). – С. 81-87.
10. Князева Е. Телесная природа сознания / Е. Князева // Телесность как эпистемологический феномен. – М. : ИФРАН, 2009. – С. 40.
11. Косяк В. А. Эпистемология человеческой телесности / В. А. Косяк. – Сумы : Университетская книга, 2002. – С. 189.
12. Кыласов А. В. Окольцованный спорт: истоки и смысл современного олимпизма / А. В. Кыласов. – М. : АИРО-XXI, 2010. – С. 192.
13. Малинський І. Й. Соціально-філософська парадигма у формуванні особистості студента: культурологічний підхід / І. Й. Малинський, М. А. Колос // Проблеми гуманізації навчання та виховання у вищому закладі освіти : зб. стат. за матеріалами ІХ Ірпінських міжнар. наук.-пед. читань. – Ірпінь : Національний університет ДПС України, 2011. – С. 355.
14. Пономарев Ф. Христианские авторы I – IV веков о спорте [Электронный ресурс] / Ф. Пономарев. – Режим доступа : <http://lib.eparhia-saratov.ru/books/15p/ponomarev/sport/3.html>.
15. Сараф М. Я. Спорт в системе культуры / М. Я. Сараф – Голицино, 1994. – С. 6.
16. Столяров В. И. Философия спорта: актуальное интервью о ее месте в теоретической системе физической культуре / В. И. Столяров, М. М. Ибрагимов // Актуальні проблеми фізичної культури і спорту. – 2012. – № 25 (3). – С. 46-53.
17. Сутула В. О. Здоров'я школярів, як соціально-педагогічна система / В. О. Сутула, Т. С. Бондар // Вісник Луганськ. нац. ун-ту імені Т. Шевченка. – 2010. – Ч. 2. – № 17. – С. 295.
18. Церква і спорт на шляху до співпраці. – Л. : Галицька видавнича спілка, 2003.

**СПОРТОСОФИЯ:
ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ ОСТРОУМИЕ ИЛИ СОЦИАЛЬНАЯ ПОТРЕБНОСТЬ?**

Михаил ИБРАГИМОВ

Национальный университет физического воспитания и спорта Украины

Аннотация. В статье осуществляется схематическое очертание спортофисии как теоретической основы формирования физкультурно-спортивного мировоззрения с точки зрения его социальной потребности и профессионального мастерства ученых, которые разрабатывают и пропагандируют методики привлечения разных категорий населения к занятиям физической культурой. В таком контексте речь идет о двух существенных чертах современного спорта: *инсценирование*, что позволяет рассматривать “спортивное тело” в антропологическом измерении, а также *декоративность спорта* в системе социальных отношений как зрелищного вида деятельности, который сопровождает жизненный процесс и является иллюстрацией существующих в обществе взаимоотношений.

Ключевые слова: спортософия, физкультурно-спортивное мировоззрение, спортивное тело, инсценирование, декоративность, состязательность, игра.

**SPORTOSOFIYA:
PROFESSIONAL WIT OR SOCIAL NEED?**

Michael IBRAGIMOV

National University of Physical Education and Sport of Ukraine

Abstract. The article outlines of the schematic form of sportosofia. It is treated as theoretical basis of sporting ideology concerning its social need and professional skills of scientists who develop and promote the methods of involving in that population groups into physical activity. In that context the question is about two substantial features of modern sport: staging, that sees a “sporting body” in anthropological dimension, and sport decorativeness in the system of social relations as a spectacular type of activity, which accompanies a vital process and reflects the relationships within the society.

Key words: sportosofiya, athletic ideology world view, sporting body, staging, decorativeness, contentiousness, game.